

ΙΙ. Ο ΚΟΣΜΟΣ ΤΟΥ ΙΣΛΑΜ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΟΔΟ ΤΟΥ ΜΕΣΑΙΩΝΑ

1. Η εξάπλωση των Αράβων

Πού πρωτοεμφανίστηκε το Ισλάμ; Στην Αραβική Χερσόνησο, τον 7ο αιώνα (βλ. χάρτη, σ. 27)

Ποιοι πληθυσμοί ζούσαν εκεί και ποια η θρησκεία τους πριν το Ισλάμ;

Εκεί ζούσαν από την Αρχαιότητα οι Άραβες. Όμως, ανάμεσα στους Άραβες του νότιου τμήματος της Αραβικής χερσονήσου (Υεμένη) και σε αυτούς του βόρειου τμήματος υπήρχαν αντιθέσεις. Οι πρώτοι ήταν πλούσιοι έμποροι που έλεγχαν το εμπόριο ανάμεσα στον Περσικό Κόλπο και την Ερυθρά Θάλασσα, την Υεμένη και την Παλαιστίνη (σμύρνα, λιβάνι). Οι δεύτεροι ήταν νομάδες, ζούσαν σε σκηνές, εγκατεστημένοι σε οάσεις (όπως η Μέκκα και η Μεδίνα): ήταν συνοδοί καραβιανών, αγωγιάτες-καμηλιέρηδες. Ήταν οργανωμένοι σε φυλές και ακολουθούσαν τους άγραφους νόμους των Βεδουϊνών. Η θρησκεία τους ήταν πολυθεϊστική, πίστευαν σε πνεύματα που κατοικούσαν στη γη, σε νερά, σε δένδρα ή σε πέτρες (κυριότερο ειδωλωλατρικό ιερό, ήταν η Καάβα: ιερό σαν μικρό σπίτι, σε σχήμα κύβου, όπου λάτρευαν μια πέτρα/μετεωρίτη, μαύρη. Και σήμερα εξακολουθεί να αποτελεί το σημαντικότερο χώρο προσκυνήματος των μουσουλμάνων).

Ποια η σχέση των Αράβων με τις δυο μεγάλες αυτοκρατορίες (βυζαντινή και περσική;)

Οι Άραβες ζούσαν ανάμεσα στις δυο μεγάλες αυτοκρατορίες, αποτελούσαν το μεγάλο ενδιάμεσο σύνορό τους. Και οι Βυζαντινοί και οι Πέρσες τους χρησιμοποιούσαν στους στρατούς τους ως μισθοφόρους ή βοηθητικούς, όταν πολεμούσαν μεταξύ τους. Τόσο οι Εβραίοι όσο και οι βυζαντινοί περιφρονούσαν τους Άραβες, διότι τους θεωρούσαν πρωτόγονους. Οπωσδήποτε, οι τελευταίοι γνώριζαν τη διδασκαλία και της χριστιανικής και της εβραϊκής θρησκείας. Τέλος, στους Άραβες, στηρίζονταν για τη μεταφορά των εμπορευμάτων από την Ασία και την Κίνα.

Ποιος δίδαξε το Ισλάμ και γιατί οι Άραβες δέχθηκαν αυτή τη θρησκεία και όχι κάποια άλλη από τις μονοθεϊστικές (χριστιανισμό ή εβραϊκή θρησκεία);

Γύρω στα 610 ο Μωάμεθ, έμπορος και μέλος μιας ισχυρής οικογένειας της Μέκκας, άρχισε να βλέπει οράματα και να διδάσκει την πίστη και την υποταγή (η λέξη Ισλάμ σημαίνει: υποταγή) στον ένα και μοναδικό Θεό. Στη διδασκαλία του δεχόταν ως προφήτες τους Αβραάμ, Μωϋσή και Ιησού. Η διδασκαλία και οι παραδόσεις του Μωάμεθ, καταγράφηκαν από τους διαδόχους του στο Κοράνι (η λέξη Κοράνι σημαίνει: λόγος του Θεού) 125 χρόνια μετά το θάνατό του.

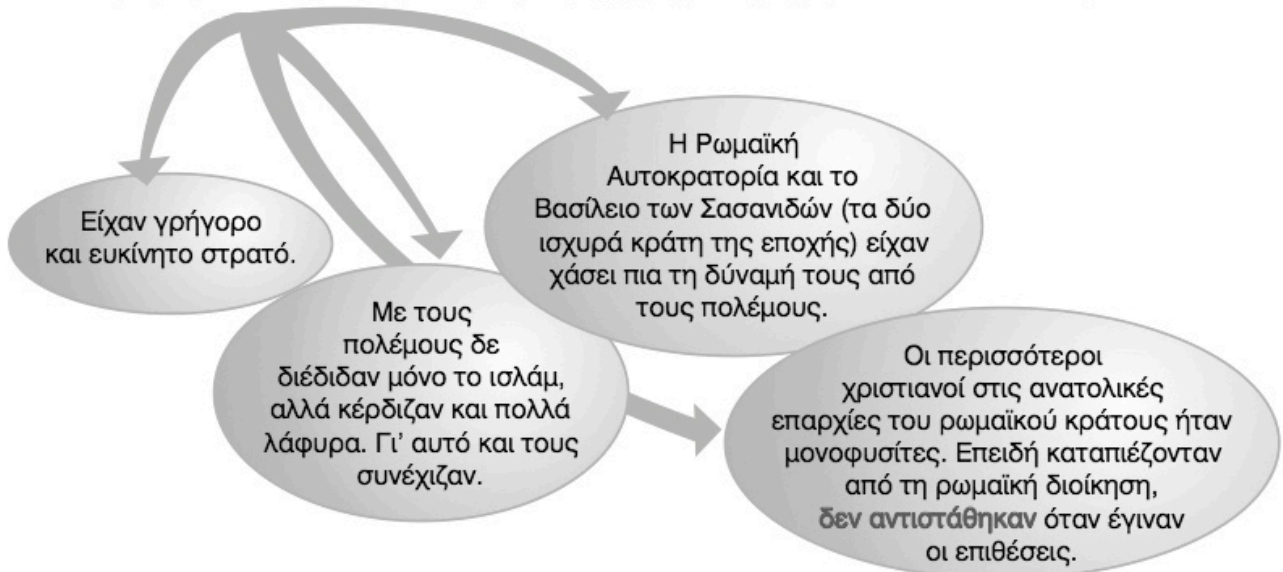
Συνάντησε αντιδράσεις από άλλους Άραβες; Ναι, από όσους διαχειρίζονταν τα ιερά της παλαιότερης θρησκείας. Για αυτό ο Μωάμεθ αναγκάστηκε να εγκαταλείψει τη Μέκκα το 622 και να καταφύγει στη Μεδίνα. Το έτος αυτό έχει μεγάλη σημασία για το Ισλάμ: ονομάζεται έτος Εγίρας (: έτος μετοικεσίας) και αποτελεί το πρώτο έτος της μουσουλμανικής χρονολογίας, ό,τι δηλαδή και το έτος γέννησης του Χριστού για τη χριστιανική θρησκεία.

Γιατί οι Άραβες δεν υιοθέτησαν κάποια από τις γνωστές θρησκείες; α) Γιατί θα ήταν σαν να έπαιρναν το μέρος της μιας ή της άλλης, χωρίς να έχουν οι ίδιοι κάποιο όφελος. Βέβαια, υιοθέτησαν στοιχεία και από τις δύο θρησκείες. β) Οι Βυζαντινοί δεν είχαν καλή γνώμη για τους Άραβες και οι τελευταίοι το γνώριζαν αφού πήγαιναν και μισθοφόροι στο στρατό τους. γ) Έβλεπαν τις αντιθέσεις ανάμεσα στους χριστιανούς (μονοφυσίτες και νεστοριανοί ζούσαν στις περιοχές τους) και κατέληξαν ότι έπρεπε να πλησιάσουν το Θεό με ένα διαφορετικό, δικό τους τρόπο.

Γιατί είχε τόση επιτυχία το Ισλάμ στους Άραβες και διαδόθηκε με απίστευτη ταχύτητα;
Η διδασκαλία του Μωάμεθ είχε κοινωνικό και πολιτικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα να καταφέρει να ενώσει τις αντιμαχόμενες φυλές των Αράβων. Κατάφερε να τους ενώσει σε ένα κράτος, και τους πλούσιους του νότου και τους νομάδες βεδουίνους, δίνοντάς τους την ευκαιρία να γίνουν κυρίαρχοι. Οι τέσσερις πρώτοι διάδοχοι του Μωάμεθ κατάφεραν να κυριεύσουν τις ανατολικές βυζαντινές επαρχίες, να διαλύσουν την περσική αυτοκρατορία (το βασίλειο των Σασσανιδών) και να εξαπλωθούν ως την Ισπανία. Κίνητρο για τους νομάδες ήταν και τα λάφυρα από τις κατακτήσεις.

Μέσα σε 120 περίπου χρόνια (634–750) οι Άραβες μουσουλμάνοι κατέκτησαν μεγάλες περιοχές από την Ιβηρική χερσόνησο μέχρι την κεντρική Ασία και τις Ινδίες και δημιούργησαν το Αραβοϊσλαμικό Χαλιφάτο. Ο στρατός του Βασιλείου των Φράγκων σταμάτησε τους Άραβες στη σημερινή κεντρική Γαλλία και ο στρατός του βυζαντινού αυτοκράτορα κατάφερε να κρατήσει τη Μικρά Ασία.

Οι Άραβες κατέκτησαν όλες αυτές τις περιοχές σχετικά γρήγορα και εύκολα επειδή:

Το κράτος που δημιούργησαν οι Άραβες μουσουλμάνοι λέγεται **Αραβοϊσλαμικό Χαλιφάτο**. Ο αρχηγός του ονομάζεται **χαλίφης** και έχει όλη την εξουσία (θρησκευτική, πολιτική, στρατιωτική και δικαστική). Στο Αραβοϊσλαμικό Χαλιφάτο ζούσαν πολλοί και διαφορετικοί λαοί με διαφορετικές γλώσσες, διαφορετικές θρησκείες και πολιτισμούς. Η κοινωνία και η πολιτική βασιζόταν όμως στο ισλάμ. Το ισλάμ επικράτησε σε όλες τις περιοχές που κατέκτησαν οι Άραβες, αλλά και πέρα από αυτές. Στον ισλαμικό κόσμο δημιουργήθηκε ο **αραβοϊσλαμικός πολιτισμός** που επηρέασε και άλλους λαούς στην Ασία, την Αφρική και την Ευρώπη.